

ФОРМУВАННЯ ПРУЖНО-ДЕМПФУЮЧИХ ХАРАКТЕРИСТИК МЕХАНІЧНОЇ ПІДВІСКИ – ДІАГРАМА КОНФЛІКТУ ПЛАВНОСТІ ТА СТІЙКОСТІ РУХУ

¹ Національна академія сухопутних військ ім. гетьмана П.Сагайдачного, м. Львів, Україна

² Національний університет “Львівська політехніка”, м. Львів, Україна

Анотація

Виконано дослідження оптимального поєднання величин динамічного ходу підвіски та її пружних і демпфуючих характеристик

Ключові слова: активні підвіски, демпфуючі характеристики, плавність руху

Розвиток конструкції підвіски автомобілів впродовж останніх двох десятиліть разом із зростаючим розповсюдженням активних і напівактивних типів з автоматикою регулювання пружин та демпфуючих характеристик, зумовив деталізацію досліджень проблеми оптимального поєднання величин динамічного ходу підвіски та її пружних і демпфуючих характеристик. У нещодавній фундаментальній праці професорів М. Mitschke, Н. Wallentowitz Динаміка автотранспорту [1] та у подальших дослідженнях теорії і практики активних підвісок професорів Р. Fleuren, М. Becker, F. Fruchauf, А. Wielenberg [2-4] та інших, деталізовано формування пружних характеристик, як основи плавності руху, та демпфуючих, як основи стійкості руху – мінімізації коливань вертикальних навантажень у контакті шини з опорною поверхнею. Для механічних підвісок жорсткість C_{II} та коефіцієнт демпфування k_a практично є сталими і очевидно, що компромісний оптимум їхнього поєднання є змінним, залежно від завантаження автомобіля і висот мікропрофілю дороги в умовах бездоріжжя. Як приклад на рис. представлено так звану діаграму конфлікту механічної (пружинної) підвіски бойової колісної машини DINGO на шасі Unimag U 5000 для спорядженої та бойової маси при русі зі швидкістю 60 км/год твердою ґрунтовою дорогою з висотами нерівностей у межах 80 мм [4].

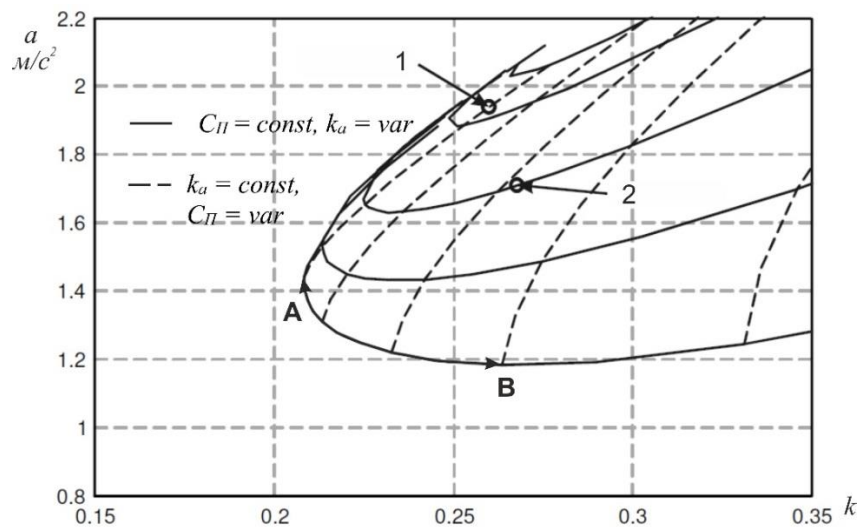

Рис. Діаграма конфлікту «комфорт-безпека» для механічної підвіски DINGO (Unimag U 5000) на ґрунтовій дорозі з даними (А. Wielenberg)

Тут a – вертикальні прискорення підресорених мас, k – коефіцієнт зміни вертикальних навантажень на колесо відносно статичного значення. Для існуючої конструкції підвіски зазначено де 1 – це рух порожньої машини з водієм, а 2 – рух номінально завантаженого автомобіля. Амплітуда коливань непідресорених мас (динамічний хід підвіски) у варіанті 1 – 77 мм, у варіанті 2 – 82 мм, тобто для відносно типової ґрунтової дороги необхідний повний хід підвіски – склав 176 мм при збереженні умови уникнення так званого пробоя і передачі недопустимих навантажень на екіпаж. Точка А відповідає зоні мінімальних коливань навантажень у зоні контакту шини з дорогою, тобто максимально вимогам безпеки – стійкості руху, а точка В – зоні мінімальних коливань підресорених мас – плавності руху. Тобто найкращий для умов руху пружній характеристиці підвіски – крива АВ і є бажаною характеристикою підвіски (де А і В практично ніколи не співпадають), досягнення якої однак вимагає вже активної підвіски з автоматикою регулювання C_{Π} і k_a . Фіксовані значення k_a і C_{Π} , що характерні для механічних, пасивних підвісок, досить далекі від зони АВ (рис) з різними ступенями наближеності залежно від типу, стану дороги та швидкості руху. Очевидно, що для доріг з твердим покриттям та в умовах бездоріжжя раціональні з умов плавності та стійкості руху значення C_{Π} і k_a будуть суттєво відрізнятися.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. M. Mitschke, H. Wallentowitz, Dynamik der Kraftfahrzeuge, Springer-Verlag, Berlin-New York, 2004. 806 p. DOI <https://doi.org/10.1007/978-3-662-06802-1>
2. P.W. Fleuren, Independent front suspension on trucks, *M.Sc. thesis*, Department of Mechanical Engineering, Dynamics and control group, Eindhoven University of Technology, 2009. 97 p. URL: <http://www.mate.tue.nl/mate/pdfs/10648.pdf> (дата звернення:29.03.2021).
3. Becker, M., Jaker, K.P., Fruhauf, F., et al., Development of an active suspension system for a Mercedes-Benz coach (o404). *Proc. IEEE Int. Symp. on Computer-Aided Control System Design*, 1996. P.146–151.
4. Wielenberg, Andreas; Harchenko, Jewgenij; Jäker, Karl-Peter; Trächtler, Ansgar: Modellbasierte Entwicklung eines volltragenden, vollaktiven Federungssystems für ein geländegängiges Nutzfahrzeug. 4. *VDI/VDE-Fachtagung zur Steuerung und Regelung von Fahrzeugen und Motoren (AUTOREG 2008)*, Feb 2008.

Манзяк Михайло Олександрович, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії факультету бойового застосування військ, Національна академія сухопутних військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного, Львів, Manziakdoc@gmail.com

Грубель Михайло Григорович, доктор технічних наук, доцент, начальник кафедри автомобілів та автомобільного господарства, факультет бойового застосування військ, Національна академія сухопутних військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного, Львів, m.g.grybel@gmail.com

Ланець Олена Валеріївна, кандидат технічних наук, доцент кафедри робототехніки та інтегрованих технологій машинобудування, Інститут механічної інженерії та транспорту, Національний університет «Львівська Політехніка», Львів, olena.v.lanets@lpnu.ua

FORMATION OF ELASTIC-DAMPING CHARACTERISTICS OF MECHANICAL SUSPENSION-DIAGRAM OF CONFLICT OF SMOOTHNESS AND STABILITY OF MOVEMENT

Abstract

The study of the optimal combination of the values of the dynamic stroke of the suspension and its elastic and damping characteristics

Keywords: active suspensions, damping characteristics, smoothness of movement

Mykhailo Manziak, Leading scientific researcher of scientific-research laboratory of combat application troops faculty, Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy, Lviv, Ukraine, Manziakdoc@gmail.com

Mykhailo Hrubel, Candidate of Sciences, Associate professor, Head of the Department of Automobiles and Automotive Industry, Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy, Lviv, Ukraine, Manziakdoc@gmail.com

Lanets Olena, Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Robotics and Integrated Mechanical Engineering Technologies, Institute of Mechanical Engineering and Transport, Lviv Polytechnic National University, Lviv, olena.v.lanets@lpnu.ua